

MINNISBLAÐ

DAGS.

05.11.2025

SENDANDI

Faxaflóahafnir
EFLA verkfræðistofa

MÁLEFNI

Dýpkun Sundahafnar: Viðbrögð við umsögnum um matsskyldufyrirspurn

DREIFING

Skipulagsstofnun

Inngangur

Faxaflóahafnir sendu Skipulagsstofnun matsskyldufyrirspurn í september 2025 vegna dýpkunar Sundahafnar og losunar á menguðu efni sem verður öðruvísi en lýst var í umhverfismatsferli sem lauk í mars 2022. Skipulagsstofnun sendi greinargerðina áfram til umsagnaraðila og auglýsti opinberlega og var frestur til að skila umsögnum til 13. október 2025.

Eftirtaldir aðilar sendu inn umsögn:

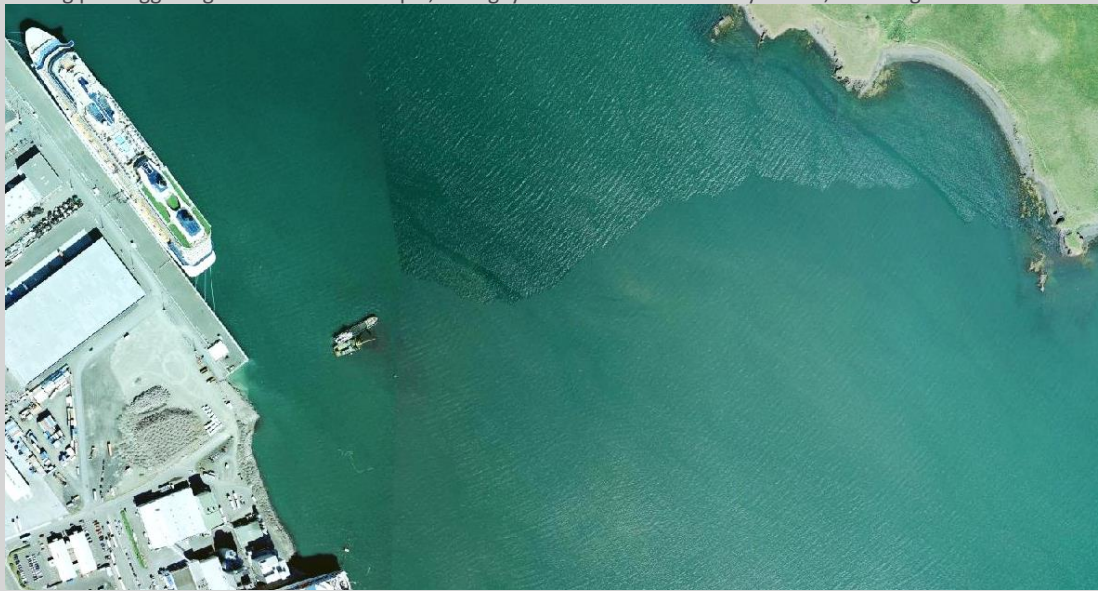
- Hafrannsóknastofnun
- Fiskistofa
- Vegagerðin - Höfuðborgarsvæði
- Umhverfis- og orkustofnun
- Náttúrufræðistofnun
- Heilbrigðiseftirlit Reykjavíkurborgar
- Náttúruverndarstofnun
- Reykjavíkurborg

Enginn umsagnaraðili telur að framkvæmdin þurfi að gangast undir fullt mat á umhverfisáhrifum. Hér á eftir eru þó viðbrögð við einstaka athugasemdum sem Faxaflóahafnir telja þörf á því að bregðast við.

Framkvæmdaraðili telur ekki þörf á að bregðast við umsögnum Fiskistofu, Hafrannsóknastofnunar, Reykjavíkurborgar, Vegagerðarinnar og Umhverfis- og Orkustofnunar.

Svör framkvæmdaraðila við innsendum umsögnum

UMSÖGN HEILBRIGÐISEFTIRLITS REYKJAVÍKURBORGAR	SVÖR FRAMKVÆMDARAÐILA
„HER telur þó ennþá vanta frekari vöktun á áhrifum framkvæmdanna á lífríkið. PCB hefur fundist í botnssýnum úr Sundahöfn en efnið er þrávirkt lífrænt efni og safnast saman í vefjum lífvera og veldur lífuppsöfnun upp fæðukeðjuna. Því sem fyrr vill HER benda á að vöktun vantar á áhrifum efnisvarps í hafið í gryfju við Engey á fæðu fugla. HER telur að kanna þurfi hvort mengun frá dýpkunarefni, þá sérstaklega PCB sé að safnast upp í lífverum sem fuglar nota sem fæðu. Unnt væri að taka sýni úr kræklingi við Engey og greina PCB og þá þungmálma sem mælast yfir mörkum í rannsókn á botnseti í Sundahöfn í vef þeirra. Kræklingar eru síarar og því gott lífmerki fyrir mengun sem gæti borist frá losunarstaðnum. Mælingar þyrftu að fara fram fyrir framkvæmd, meðan á henni stendur og með reglubundum hætti eftir að framkvæmd lýkur til að ganga úr skugga um að efni sé ekki að losna úr fyllingunni“	Faxaflóahafnir þakka ábendinguna. Þetta er þó ítarleg og umfangsmikil vöktun sem þyrfti að standa yfir í langan tíma. Þetta verður tekið til athugunar í samráði við leyfisveitendur í leyfisveitingarferli.

UMSÖGN NÁTTÚRUFRAÐISTOFNUNAR	SVÖR FRAMKVÆMDARAÐILA
„Í Akurey er lundavarp og einnig verpur eitthvað af lunda í Engey og því er mikilvægt að efnislosun fari ekki fram á varptíma (apríl til september), beitt verði aðferðum til að draga úr gruggmyndun“	Apríl til september er hálft árið og ólíkegt að hægt verði að uppfylla þá kröfu. Stanslaus skipaumferð er allt árið svo umferð dýpkunarskipa hefur líklega óveruleg viðbótaráhrif. Þess má þó geta að vinna verður takmörkuð á göngutíma laxfiska, sem skarast að miklu leyti við varptíma fugla yfir sumarið. Hvað grugg varðar þá var fjallað nokkuð ítarlega um gruggmyndun í umhverfismatsferlinu sem lauk 2022. Var þar vitnað í bæði innlendar og erlendar rannsóknir, og áratuga reynslu af dýpkunarframkvæmdum við Sundahöfn. Grugg frá dýpkunarframkvæmdum er staðbundið og tímabundið og þynnist hratt út. Svæðið er opið og straumar litlir, því er ólíklegt að mikil dreifing verði á efninu heldur falli það til botns á afmörkuðu svæði. Ólíklegt er að mjög staðbundin efnislosun í gryfjuna við Engey hafi marktæk áhrif á lundastofninn á svæðinu. Á myndinni hér fyrir neðan má sjá vinnu við dýpkun árið 2012. Örlítið grugg er í straumstefnu frá prammanum en að öðru leyti er Viðeyjarsund eins og það leggur sig hreint. Áhrifin eru því, líkt og lýst er í umhverfismatsskýrslunni, óveruleg. Mynd: Loftmyndir ehf.

UMSÖGN NÁTTÚRUFRAÐISTOFNUNAR	SVÖR FRAMKVÆMDARAÐILA
„Náttúrufræðistofnun tekur ekki undir niðurstöðu framkvæmdaraðila um að áhrif á fuglalíf og botndýralíf verði óverulega neikvæð. Stofnunin telur óvissu ríkja um þennan þátt og að safna hefði átt frekari gögnum um bæði fuglalíf og botndýralíf á sjálfu áhrifasvæði framkvæmdarinnar en mest er stuðst við gögn frá aðliggjandi svæðum og þau gögn sem eru innan áhrifasvæðisins eru töluvert komin til ára sinna eins og botndýrarannsóknin frá 2002.“	Þessu er framkvæmdaraðili ekki sammála. Nýjustu fuglarannsóknirnar sem stuðst var við í umhverfismatinu eru frá 2020 og 2015-16. Auk þess er vetrarfuglatalning framkvæmd á hverju einasta ári og nær hún yfir alla strandlengjuna á svæðinu. Í tengslum við umhverfismat Sundahafnar var gerð ítarleg fuglarannsókn árið 2023 þar sem fuglar á svæðinu voru taldir tuttugu og einu sinni á tímabilinu mars fram í desember. Athugunarsvæði nr. 1, Sundahöfn-Gufuneshöfði, nær yfir framkvæmdasvæði Sundahafnar. Niðurstöður þeirrar rannsóknar voru eftirfarandi: - „Fuglalíf á sundinu milli Sundahafnar og Gufuneshöfða (mynni Elliða- og Grafarvoga) er fremur rýrt. Þar sást 27 tegundir í talningum 2023 og var æðarfugl algengastur, rétt um helmingur allra skráðra fugla. Hámarksþéttleiki fugla í einni athugun var 3,2 fuglar á hektara sjávar, meðalþéttleiki 1 fugl/ha. Skammt innan við talningarsvæðið hefur haldið til duggandarhópur undanfarin ár. Hann sást fyrst í vetrarfuglatalningu upp úr áramótum 2011/12 og hefur haldið sig þarna flesta vetur síðan, mest 38 fuglar. Fáeinar skúfendur eru stundum í hópnum.“ https://skipulagsgatt.is/files/79f34165-6dcd-414e-8287-c8f8f86bfcdb Nýjasta botndýralífrannsóknin sem stuðst var við í umhverfismatinu er frá 2015. Í tengslum við nýtt umhverfismat Sundabrautar var Jörundur Svavarsson, sá sem ber ábyrgð á flestum botndýrarannsóknnum á svæðinu, beðinn um álit um áhrif Sundabrautar á botndýralíf. Hafði hann eftirfarandi að segja um svæðið milli Sundahafnar og Gufuness: - „Botndýrasamfélög, eins og önnur lífverusamfélög í náttúrunni, breytast alltaf eitthvað á milli ára og á milli árstíma, þar sem einstakar tegundir verða algengari en aðrar fágætari. Ólíklegt er að miklar náttúrulegar breytingar hafi orðið á botndýralífi á svæðinu frá því að rannsóknir voru gerðar þar á árunum 2004 og 2008. Því má ætla að fyrri botndýrarannsóknir í Kollafirði og í mynni Leiruvogs endurspegli núverandi ástand botndýralífs.“ https://skipulagsgatt.is/files/5f514bad-7d23-43ca-875f-ce1670a64032 - „Það er því ljóst út frá ofangreindum rannsóknnum að varðveislugildi botndýrasamfélaga á áhrifasvæði Sundabrautar er lítið. Neðan stórstraumsfjöllum finnst ekki búsvæði sem hafa mikið varðveislugildi, svo sem marhálmsbreiður og kóralþörungabotn (maerl). Það örlar fyrir þaraskógi við Gufunes, en þörungasamfélagið þar og smádýralífið í þöngulhausum er frekar rýrt.“ https://skipulagsgatt.is/files/b743df41-de3a-40b8-920c-34b7e800efae Dýpkun verður á svæði sem er nú þegar 81% raskað eftir fyrri dýpkanir og losunin verður á gömlu efnistökusvæði sem er þegar raskað. Framkvæmdaraðili telur að þau gögn og rannsóknir sem stuðst er við séu fullnægjandi.
„Náttúrufræðistofnun telur mikilvægt í ljósi áframhaldandi framkvæmda á svæðinu og langtímasögu röskunar og álags fyrir lífríki, að markviss langtímaþöktun lífríkis verði þar sett á laggirnar. Það á við um fuglalíf, laxfiska og botndýralíf, en mögulega fleiri þætti. Þannig væri best hægt að meta samlegðaráhrif, árangur mótvægisáðgerða þar sem það á við og móta nauðsynleg viðbrögð og ákvarðanatöku varðandi t.d. skipulag og frekari framkvæmdir. Í matskyldufyrirspurninni kemur fram að: „Faxaflóahafnir hafa svarað því til að vera reiðubúnar að taka þátt í vöktun í samræmi við hlutfallsleg áhrif framkvæmda sinna með öðrum framkvæmdaraðilum við Kollafjörð.““	Faxaflóahafnir standa við þau orð. Fari svo að yfirvöld fari fram á vöktun á öllu svæðinu í heild sinni, þá eru Faxaflóahafnir tilbúnar að taka þátt í vöktun í samræmi við hlutfallsleg áhrif framkvæmda sinna með öðrum framkvæmdaraðilum við Kollafjörð (t.d. Reykjavíkurborg, Veitur, Vegagerðin, Björgun og Sorpa).

UMSÖGN NÁTTÚRUVARNÐARSTOFNUNAR	SVÖR FRAMKVÆMDARAÐILA
„Í gögnum framkvæmdaraðila er hvorki fjallað um Friðland Akureyjar né mikilvæga fuglasvæðið Akurey.“	Það er sökum þess að framkvæmdasvæðið er utan þessa svæðis.
„Losunarsvæðið er þó staðsett innan beins áhrifasvæðis þar sem gruggdreifing, aukin umferð og hávaði geta haft áhrif á fuglavarð og fæðuöflun fugla á verndarsvæðum í Kollafirði.“	Sjá fyrri svar við athugasemd Náttúrufræðistofnunar.
„Að mati stofnunarinnar er nauðsynlegt að áhrif dýpkunar og efnislosunar á fuglalíf í Friðlandi Akureyjar og á mikilvægu fuglasvæði Akurey verði metin sérstaklega. Þar þarf m.a. að leggja mat á gruggdreifingu, hljóðvist og truflun vegna framkvæmda og skipaumferðar“	Í umhverfismatsskýrslunni frá því í nóvember 2021 er sérstaklega fjallað um gruggmyndun og áhrif efnislosunar við Engey á fugla, m.a. í kafla 4.2.4. Stöðug skipaumferð er fram hjá bæði Engey og Akurey allt árið, tímabundin viðbótarumferð af völdum dýpkunarskipa ætti að hafa óveruleg áhrif, sérstaklega ef hún lendir að einhverju leyti utan varptíma. Gruggdreifing er tímabundin og staðbundin. Botninn þar sem efnið er losað er gömul náma og þegar raskaður.
„Náttúruverndarstofnun telur að framkvæmdin geti haft áhrif á friðlýst varpsvæði fugla og alþjóðlega mikilvæg fuglasvæði í Kollafirði. Stofnunin telur að þessi atriði séu ekki nægjanlega greind í gögnum framkvæmdaraðila. Án slíks mats sé ekki hægt að fullyrða að áhrif á fuglalíf verði óveruleg.“	Sjá fyrri svör.
„Náttúruverndarstofnun bendir á að óljóst er hvort grunnástand lífríkis á sjávarbotni hafi verið skilgreint með beinum gögnum og að engar nýjar vettvangsrannsóknir hafi verið gerðar á tegundasamsetningu botndýra.“	Sjá fyrri svar við athugasemd Náttúrufræðistofnunar.
„Í gögnum framkvæmdaraðila er þó ekki að finna mælingar né líkön sem sýna umfang eða dreifingu gruggs. Ekki liggur fyrir mat á magni svifagna, varanleika gruggs né áhrifum þess á botndýralíf, fisk eða fugla.“	Það var ekki fjallað sérstaklega um grugg því það hafði þegar verið gert í umhverfismatsferlinu sem lauk 2022, var þar vitnað í bæði innlendar og erlendar rannsóknir, og áratuga reynslu af dýpkunarframkvæmdum við Sundahöfn. - Á Eyrarsundi var gerð rannsókn á botnfalli gruggs þar sem dýpi var 12 m, sem er sambærilegt aðstæðum á Viðeyjarsundi. Mesti styrkur gruggs var, eins og vænta má, við dæluskipið (3-5.000 mg/l). ○ Í 150 m fjarlægð var styrkurinn kominn niður fyrir 100 mg/l. ○ Í 650 m fjarlægð var styrkurinn kominn niður í u.þ.b. 10 mg/l. ○ Í 1 km fjarlægð varð gruggs ekki vart. - Í breskri rannsókn frá suðurströnd Englands gætti áhrifa gruggs á sjávarbotn um 300 m frá dæluskipi, eftir því í hvaða átt sjávarfallastraumar voru hverju sinni. Engin merki fundust um að grugg eða svífefni í sjó hefðu fallið á sjávarbotn utan þeirrar vegalengdar. - Í íslenskri rannsókn, sem framkvæmd var með dæluskipi Björgunar á Kalkþörungasvæði í Hrótafirði, fengust svipaðar niðurstöður og í erlendum rannsóknum. Mest af grugginu féll til botns í innan við 50 m radius frá dæluskipinu. Finna efni getur hins vegar borist töluverðar vegalengdir í sviflausn, en umhverfisáhrif þess ættu að vera hverfandi.

UMSÖGN NÁTTÚRUVERNDARSTOFNUNAR	SVÖR FRAMKVÆMDARAÐILA
„Skipulagsstofnun benti í álitinu sínu árið 2022 á að engin gögn lægju fyrir um gruggdreifingu og að gera þyrfti dreifingarlíkan til að meta áhrif á lífríki og vatnshlot.“	Hér er ekki rétt vitnað í álit Skipulagsstofnunar um umhverfismatskýrslu Faxaflóahafna um þróun Sundahafnar. Í álit Skipulagsstofnunar segir eftirfarandi: - „Áhrif vegna gruggmyndunar eru líkleg til að vera að mestu staðbundin og afmörkuð við næsta nágrenni þess svæðis sem dýpkun fer fram á hverju sinni.“ - „Áhrif dýpkanaframkvæmda, utan áhrifa vegna gruggmyndunar, eru því meiri óvissu háð að mati Skipulagsstofnunar“ - „Samkvæmt framlögðum gögnum Faxaflóahafna virðist ekki ástæða til að ætla að gruggmyndun við dýpkun eða efnislosun komi til með að hafa neikvæð áhrif á fugla þar sem gruggmyndun hefur verið staðbundin í kringum dæluskipin við fyrri framkvæmdir.“